

Sygn. akt IV U 396/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania małoletniej W. P. (1) reprezentowanej przez matkę W. P. (2)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 6 marca 2015r. znak: R- (...)

o wyrównanie renty rodzinnej

I. oddała odwołanie;

II. złożony na dzisiejszej rozprawie wniosek z dnia 15 lutego 2013r. przekazuje do rozpoznania organowi rentowemu.

Sygn. akt IV U 396/15

UZASADNIENIE

Skarżąca małoletnia W. P. (1), reprezentowana przez matkę W. P. (2), wniosła odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 6 marca 2015r., znak R- (...) wskazując, że nie zgadza się z odmową wypłaty renty rodzinnej za okres sprzed stycznia 2012r. Matka skarżącej wyjaśniła, że przy składaniu wniosku o rentę rodzinną w styczniu 2012r. przedłożyła wyrok z dnia 15 grudnia 2011r., ustalający, że ojcem skarżącej jest zmarły ubezpieczony R. S.. Postępowanie to musiało poprzedzać złożenie wniosku o rentę rodzinną, gdyż w akcie urodzenia brak było nazwiska ojca. Zdaniem W. P. (2), w świetle takich szczególnych okoliczności córka powinna otrzymać rentę rodzinną od dnia swojego urodzenia i nie powinno się obciążać jej za błędne wydanie decyzji.

Pozwany wniósł o oddalenie odwołania. Powołano się na art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna), zgodnie z którym świadczenia co do zasady wypłaca się od początku miesiąca, w którym złożono wniosek, zaś rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, tylko o tyle, o ile wniosek o taką rentę złożono nie później, niż w miesiącu następującym po śmierci takiej osoby. W przedmiotowej sprawie wniosek o rentę rodzinną wpłynął w dniu 23 stycznia 2012r., a R. S. zmarł w 2010r., stąd też decyzją z dnia 27 stycznia 2012r. rentę rodzinną przyznano od dnia 1 stycznia 2012r.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W. P. (1) urodziła się dnia (...), tj. po śmierci swojego ojca R. S., który zmarł w dniu (...) Ojcostwo R. S. zostało ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 15 grudnia 2011r. w sprawie III RC 201/11. Odpis prawomocnego wyroku doręczono W. P. (2) w dniu 23 stycznia 2012r. i tego samego dnia złożyła ona w imieniu małoletniej skarżącej

wniosek o rentę rodzinną. W wyniku tego wniosku decyzją z dnia 27 stycznia 2012r. znak (...) -1/25/R przyznano W. P. (1) rentę rodzinną po ojcu R. S. od dnia 1 stycznia 2012r.

(bezsporne, ponadto dokumenty w aktach III RC 201/11 i w pliku dot. renty rodzinnej)

W dniu 4 lutego 2015r. (data nadania pisma w urzędzie pocztowym) W. P. (2) złożyła ponowną prośbę o wyrównanie renty rodzinnej od urodzenia córki. W aktach pozwanego nie ma wcześniejszego wniosku w tej sprawie. W rozpoznaniu wniosku złożonego dnia 4 lutego 2015r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

(bezsporne, ponadto wniosek z kopertą i zaskarżona decyzja k.118, 119 i 124 piku dot. renty rodzinnej)

Dopiero na rozprawie W. P. (2) okazała kopię wniosku datowanego na dzień 15 lutego 2013r. z prezentatą ZUS Inspektorat w O. z tego samego dnia, w którym wnosi ona o wyrównanie renty rodzinnej na rzecz córki od dnia jej urodzenia (odpis wniosku k.24). Pozwany zakwestionował wiarygodność tego dokumentu.

W ocenie Sądu odwołanie było bezzasadne.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. W art. 129 ust. 2 uregulowany jest wyjątek od tej zasady, lecz dotyczy on wyłącznie takiej renty rodzinnej, której dochodzi się już od dnia śmierci ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, a więc sytuacji, która nie wystąpiła w rozpatrywanej sprawie. „Generalną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie w celu jego przyznania (zob. wyroki SA: w Białymstoku z dnia 27 lutego 2013r., III AUa 902/12, LEX nr 1286470; w Łodzi z dnia 15 stycznia 2013r., III AUa 782/12, LEX nr 1246770). Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa in abstracto, a przed złożeniem wniosku, co w literaturze przedmiotu uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń (zob. I. Jędrasik-Jankowska, Prawo..., s. 185; T. Zieliński, Ubezpieczenia..., s. 212). Można więc powiedzieć, że - jakkolwiek same świadczenia z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych nie ulegają przedawnieniu (z wnioskiem można wystąpić w każdym czasie) - przedawnieniu ulega roszczenie o wypłatę tych świadczeń w sytuacji niezgłoszenia wniosku o emeryturę lub rentę po nabyciu in abstracto prawa do nich.” (komentarz do art. 129 ustawy emerytalnej, Kamil Antonów, dostępny w SIP Lex). Dopiero złożenie wniosku o świadczenie z ubezpieczenia społecznego powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014r. w sprawie II UK 398/13). W judykaturze wykształcił się jednak pogląd pozwalający na dochodzenie wypłaty renty rodzinnej za okres wcześniejszy niż wynikający z art. 129 ustawy emerytalnej w szczególnych okolicznościach, tj. np. gdy konieczne było oczekiwanie na przeprowadzenie postępowania o uznanie za zmarłego ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, po którym miałyby zostać przyznana renta rodzinna (wyrok Sn z dnia 14 maja 2006r. w sprawie I UK 320/05), czy też w sytuacji pozbawienia wolności ojca – przedstawiciela ustawowego – małoletnich uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłej matce (wyrok SN z dnia 5 października 2006r. w sprawie I UK 117/06).

Skarżąca nie składała odwołania od decyzji z dnia 27 stycznia 2012r., którą rentę rodzinną przyznano jej od dnia 1 stycznia 2012r. W tej sytuacji późniejszy wniosek o wyrównanie świadczenia można rozpatrywać tylko w kontekście błędu organu rentowego (tak zresztą słusznie wskazuje się w uzasadnieniu odwołania) przy wydawaniu decyzji o przyznaniu renty rodzinnej co do daty, od której świadczenie przyznano. Trzeba wobec tego przywołać w tym miejscu art. 133 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Należy zauważyć, że w aktach pozwanego nie ma wniosku z dnia 15 lutego 2013r., którego kopię W. P. (2) okazała dopiero na rozprawie. Przy tym w zaskarżonej decyzji wyraźnie zaznaczono, iż rozpoznaje się wniosek z dnia 4 lutego 2015r. Dodać też trzeba, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest prostą kontynuacją poprzedzającego go postępowania administracyjnego, wobec czego Sąd nie miał możliwości prowadzenia w niniejszej sprawie czynności zmierzających do ewentualnego odtworzenia akt organu rentowego w zakresie wniosku z dnia 15 lutego 2013r. W tej sytuacji nie zachodziła podstawa do przyjęcia, że w zaskarżonej decyzji pozwany ustosunkował się również do wniosku z dnia 15 lutego 2013r. Ponieważ granice orzekania przez sąd powszechny w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych określa treść ocenianej decyzji, należy przyjąć, że możliwość żądania wyrównania renty rodzinnej za okres wsteczny ogranicza się w niniejszej sprawie w świetle art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej do okresu 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku z 2015r., tj. poprzedzających luty 2015r. Za cały ten okres, czyli od stycznia 2012r., renta rodzinna została jednak przyznana i wypłacona w oparciu o decyzję z dnia 27 stycznia 2012r. Nawet więc jeśli można by przyjąć, że w decyzji z dnia 27 stycznia 2012r. doszło do błędu organu rentowego co do przyjętej daty początkowej prawa do wypłaty renty rodzinnej, w niniejszym postępowaniu nie było podstawy prawnej do przyznania wnioskowanego wyrównania za okres od dnia 4 kwietnia 2011r. do dnia 31 grudnia 2011r. Musiało to skutkować oddaleniem odwołania na podstawie art. 477¹⁴§ kpc (pkt I. wyroku).

Uzyskanie przez skarżącą oczekiwanego wyrównania nie jest jednak wykluczone w świetle okoliczności, że pozostaje nierozpoznany wniosek z dnia 15 lutego 2013r., który w niniejszej sprawie musiał zostać uznany za nowe żądanie, jako że wybiega ono poza zakres, w którym można było ewentualnie zmienić zaskarżoną decyzję. Wniosek ten podlegał – zgodnie z art. 477¹⁰§2 kpc – obligatoryjnemu przekazaniu do rozpoznania organowi rentowemu (pkt II. wyroku). W toku wywołanego w ten sposób postępowania pozwany przeprowadzi postępowanie co do odtworzenia akt w zakresie wniosku z dnia 15 lutego 2013r. i następnie wyda decyzję, w której oceni merytorycznie zasadność żądania wyrównania renty rodzinnej za okres sprzed 2012r. w kontekście uregulowania z art. 133§1 pkt 2 ustawy emerytalnej i przywołanych wyżej poglądów judykatury. Od takiej decyzji będzie przysługiwało skarżącej odrębne odwołanie.